

הוצאת אשפה או פח אשפה לרשות הרבים ביו"ט - שיעור 282

I. כללי העניין

(א) הוצאה לא דומה לשאר מלאכת יו"ט דלא אסרינן דבר שיכול לעשותו מעיו"ט כדי להרכות בשמחת יו"ט ויולין ויביא כל מה שירצה ולא יהיה ידיו אסורות (רמב"ם ב - ו) ולכן אפשר שהוצאת אשפה מותר

(ב) אמרינן מתוך שהותרה לצורך אוכל נפש הותרה נמי שלא לצורך במלאכות הוצאה והבערה וגם בכישול ושחיטה ודעת התוספות (ג'א י"ג) והרא"ש ורוב הפוסקים דבעינן צורך קצת אבל שלא לצורך כלל יש בו חיוב מלקות מן התורה ודעת רש"י ורי"ף והרמב"ם דאפילו שלא לצורך כלל אין בו איסור תורה ועיין בשו"ע (תק"ח - ה) והבה"ל (ד"ה מתוך) שהכריע כרש"י והרמ"א פסק דבעינן צורך קצת כרוב הפוסקים לכן בנ"ד אפשר חשוב צ"ק

(ג) צורך קצת הוא לצורך מצוה כגון לצאת תינוק למול או לצאת תינוק לטייל שהוא לשמחת יו"ט ושחיטת עולה שנשרף לגמרי ג"כ חשיב צורך קצת שלא יהיה שלחנו מלא ושלחן רבך ריקן ויש מחלוקת אם נר נשמה חשיב צורך (מ"ב תקי"ד - סק"ל - ל"ג ובה"ל) ולצלות הזרוע להקערה בפסח אם אינו אוכלו ביו"ט אסור וצ"ל דלא כל מנהג מותר רק אם הוא קצת צורך האדם כנר נשמה שדואג ומצטער אם אינו דולק משא"כ זרוע צלויה ופח אשפה

II. אם הוצאת אשפה ופח אשפה נחשב צורך קצת

(א) הוצאת מפתח של התיבה שיש בו מעות לרה"ר מותר למי דלבו דואג ומצטער ע"ז נחשב לשמחת יו"ט (רמ"א תקי"ח - ה) ועיין במ"ב (סק"ו) דיש חולקין ואין מתירין בשביל הפסד ממון ונכון להחמיר והט"ז (סק"ב) כתב שאם יכול לתת למי שהוא נאמן כביתו לשמרו אסור אפילו לדעת הרמ"א וה"ה בפח אשפה אם יכול להניחו לפעם אחרת אסור לד"ה ועוד יש לחלק להיש מתירים הוצאת המפתח משום דלהסיר דאגתו וגם אין ברצונו שהמפתח יהיה בחוץ ורק שלא יגנב דירתו מתירים משא"כ פח אשפה שאין דאגתו כל כך חזק וגם רצונו שיהיה בחוץ דוקא יש לאסור (הלכות יום טוב ש.ב. כהן) ועוד סברה לאסור דיש לחלק בין מלאכות שנהנה בפועל מהמלאכה כגון הוצאת לולב ותינוק ובין מלאכות שההנאה הוא רק סילוק דבר המפריע לו כגון הוצאת האשפה לרה"ר שהוא רק מעשה סילוק ולכן אם יכול לסלקו בלא עשיית מלאכה מחויב לעשות כן וכן פסק הגרי"ש אלישיב ועוד הרבה פוסקים (ספר הלכות יו"ט Nadoff דף 156) ולכאורה זה דברי הט"ז דלד"ה אסור

(ב) ועוד ראיה לאסור מהמוצא חמץ בביתו ביו"ט יכפה עליו כלי ולשרפו במקומו אסור מפני שהוא הבערה שלא לצורך כלל (שו"ע תמ"ו - ה מ"ב סק"ו) ועיין בכסף משנה (ח"מ ג - ח) שנתן טעמים למה לא נחשב שריפת חמץ ביו"ט צורך קצת (c) שדומה לשריפת קדשים דאינו דוחה יו"ט דמצוה שאין זמנה קבוע ויכול לעשותה למחר וכ"ש הוצאת פח אשפה שיכול לעשותו בסוף השבוע ולהניח מכוסה במקום משומר כגון garage וכדומה (דעת עצמי) ודואג על החמץ יותר מהאשפה (ב) ועוד דלא אמרינן מתוך אלא בהנאה השווה לכל נפש דהיינו לכל גוף האדם והכא בהוצאת חמץ או פח אשפה ביו"ט ליכא הנאה לשום גוף האדם וכ"כ המאורי אור (דף ה:) דלבערו מן העולם אינו צורך קצת משא"כ

לולב או תינוק לרה"ר ועיין בב"י (תקכ"ו ד"ה וכתב זכ"ל צו) לענין הוצאת המת שרוצה להוציאו מהבית לבית הקברות ביום טוב משום עגמת נפש בלי קבורה או בשביל כהנים אין להתיר וכן משמע מהשו"ע והמ"ב (שס סק"ט) דאין זה צורך קצת ואפילו לצורך קבורה עצמה ביום טוב יש מחלוקת אם מצוה כזו חשוב צורך קצת ובנר של יארצייט כמה מתירין דהוי כעין נר של מצוה ולא דמי לנר של בטלה דאינו מצוה (ג) ועוד כתב הכסף משנה דשריפת חמץ אסור משום מוקצה ואסור לטלטלו (רמ"א תמ"ו - ו) ולכן ה"ה אשפה אם הוא בחצר במקום שאין היתר של גרף של רעי אין להתיר וע"ע בנטעי גבריאל (כ"ז - ט)

III. זרקן לפח אשפה עיו"ט שיהיה מונח כל יום טוב א' (ש"ט - ג) אין להחזיר הפח שהוא מוקצה מטעם בסיס וגם אין לטלטל הפח עם האשפה אל השלחן לגרר לתוכו הפסולת וכן אסור להוריק פח האשפה במקום דלא שייך ההיתר של טלטול גרף של רעי (שלמי יהודה זף רי"ח) ובמטבח החדשה כשפותחים הדלת גם הפח אשפה יוצא ודאי אין היתר לכתחילה לעשות כן שתמיד יצטרך להיתר של טלטול מן הצד (שו"ת אז נדברו ח - ל"ה)

IV. בדיקת אתרוג ע"י זכוכית מגדלת - עיין בשערים מצויינים בהלכה (קל"ו - ג) שדומה לענין תולעים דקים דאין חשש בדבר

V. סוכה ניידת (portable)

(א) סוכה שדפנותיה מבגד קאנבס וקשר היריעה מלמעלה ולמטה על מסגרת שלא יניד הרבה ברוח עיין באג"מ (ה - ל"ט - ג) שכתב שיש חשש דמכיון דכשהתחיל לאכול היו היריעות מקושרין והיתה הסוכה כשרה וכיון שלא מצוי כל כך לינתק יש לחוש שלא יהיה אדעתיה לעיין אם ניתקו הקשרים שאז היא פסולה אף שהיריעות קיימין ועוד מחויב לחוש שמא נפסלה הסוכה ע"י רוח שאינה מצויה מ"מ השו"ע (תר"ל - י) כתב בלשון "אין נכון" לעשות כל המחיצות מיריעות של פשתן והוא לשון לכתחלה ולכן מי שיש לו סוכת קאנבס או שהוא אורח בסוכת חברו יכול לאכול שם וחשיב כבדיעבד ועיין בפסקי תשובות (תר"ל - ט)

(ב) עשיית סוכה בקרקע רשות הרבים - עיין ברמ"א (תרל"ז - ג) דאין לעשות סוכה לכתחלה ע"ג קרקע של רבים ודעת המגן אברהם שאין לברך עליה והמברך ברכתו לבטלה שהנכרים אינם מוחלים אמנם רובו המתירים (בה"ל ד"ה וכן נקרקע) ועיין בקרא (נחמיה ח) שהיו עושים סוכות ברחובות ירושלים (ספר הסוכה השלם זף ת"ס)

(ג) לסתור סוכה בתוה"מ - עיין במ"ב (תרכ"ו - סק"ח) דלא יסתור סוכתו בהושענא רבה משום דהא כל היום חובתו לישן ולשנן שם ואי איקלע ליה סעודתא צריך לאכול בגוה משמע דאם הולך משם כגון מההרים לניו יארק ואין לו צורך כלל לסוכתו מותר וע"ע בשש"כ (ס"ז - הערה קע"ז) ועיין בפסקי תשובות (תרל"ח - ג) דחשיב מעשה הדיוט שלא לצורך המועד ואסור וסוכה ניידת (portable) שמפרקים ובונים אותם לפי הצורך יש להתיר לצורך המועד משום שהוא מעשה הדיוט (שו"ע הרב תרל"ח - י"ד)

VI. מי שידו משגת טוב שיקנה לקטן לולב כדי שיעשה הנענועים כדינו בשעת הלל עם הצבור (מ"ב תרג"ז - סק"ד ותרג"ח - סק"ח) וכ"כ האג"מ (ג - ז"ה) וע"ע בבכורי יעקב (תרנ"ח - סק"ח) העצה בתנאי כפול בלולב של האב עיין בספר תורת הקנינים לארבעת המינים באריכות

חג שמח

נפסם לעילוי נשמות אבי אורי ר' אליעזר ליפא ב"ר יעקב ארזבי ע"ה אדמי אורני באשה רחל ב"ר גרשון חנוך הענין הכפון ע"ה